

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Бала тілін дамытудағы ертегілердің маңызы.

ЖАРИЯЛАНДЫ
11.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/172420/

Аты-жөні : Байдилдаева Ханзада Байсалбаевна

Лауазымы: Әдіскер

Қызылорда облысы

Шиелі ауданы

Кмқк «Балдырған» бөбекжай-бақшасы

Бала тілін дамытудағы ертегілердің маңызы.

Кіріспе: Балабақшадағы білім беру үрдісі балалардың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды кезең болып табылады. Балалардың тілдік дамуы олардың жан-жақты өсуіне ықпал ететін маңызды факторлардың бірі .

Бұл процесс тек оқу, жазу дағдыларын ғана емес, сонымен қатар шығармашылық ойлау, қарым-қатынас дағдылары мен эмоциялық интеллектіні де қамтиды. Осы кезеңде балалардың тілдік дамуы ерекше назарға алынуы тиіс, себебі тіл – балалардың өзара қарым-қатынасын қалыптастыратын, ойлау қабілеттерін дамытатын, сондай-ақ олардың эмоционалдық және әлеуметтік дағдыларын жетілдіретін басты құрал. Бұл ретте ертегілер балабақшадағы балалардың тілін дамытуда ерекше орын алады. Ертегілер – балалардың ой-өрісін кеңейтіп, олардың сөздік қорын байытатын, жаңа сөздер мен фразаларды үйрететін тиімді құралдардың бірі.

Ертегілер – балаларға арналған әдебиеттің ең көне және ең танымал түрі. Олардың мазмұны қарапайым және түсінікті болғанымен, терең философиялық мәнге ие. Ертегілердің балалардың тілін дамытудағы маңызы өте зор. Біріншіден, ертегілер баланың сөздік қорын байытады. Ертегілерде қолданылатын жаңа сөздер мен тіркестер, кейіпкерлердің аттары мен қимылдары баланың күнделікті сөздік қорына енеді.

Екіншіден, ертегілер балаларға күрделі грамматикалық құрылымдарды түсінуге көмектеседі. Мысалы, өткен шақ, болашақ шақ, түрлі жалғаулар мен жұрнақтарды қолдану ертегілер арқылы баланың санасында оңай орнығып, қолданысқа енеді. Ертегілердің балалардың психологиялық дамуына да оң әсері бар. Әрбір ертегі баланы белгілі бір эмоциялық күйге түсіріп, онымен бірге әртүрлі жағдайларды сезінуге мүмкіндік береді. Мысалы, батырдың ерлігі немесе зұлымның жеңілуі балаға күш пен әділдікті, жақсылық пен жамандықты түсінуге үйретеді. Бұл баланың ішкі әлемінің қалыптасуына және өзін қоршаған ортаға деген көзқарасының қалыптасуына әсер етеді.

Ертегілердің балаларды жұбату, олардың қорқыныштары мен күмәндерін жеңуге көмектесетін қасиеті де маңызды. Әрбір ертегі өз оқырманын белгілі бір жағдайдан шығудың жолдарын табуға үйретеді. Балалар ертегілерде кездесетін түрлі кейіпкерлердің әрекеттерін көре отырып, өз өміріндегі қиындықтарды жеңуге дағдыланады.

Ертегілер балалардың шығармашылық ойлауын дамытудың тиімді құралы болып табылады. Әрбір ертегі баланың қиялын қозғайды, себебі ол фантастикалық кейіпкерлер мен ғажайып оқиғалардан тұрады. Балалар ертегілерді тыңдай отырып, өздері сол оқиғаларда қандай рөл атқарғанын, қандай шешімдер қабылдағанын елестетеді. Бұл, өз кезегінде, баланың шығармашылық қабілеттерін арттырып, оны көркем ойлауға баулиды.

Ертегілерде әрқашан шешілуі тиіс мәселе, кейіпкерлердің әрекеттерін талап ететін қиындықтар болады. Бұл балаларға проблемаларды шешудің түрлі жолдарын табуға үйретеді. Осылайша, ертегілер баланың ақыл-ойын дамытып, оны тапқырлыққа, шешендікке, және логикалық ойлауға баулиды.

Ертегілер баланың тыңдау және сөйлеу дағдыларын дамытуға да көмектеседі. Балалар ертегілерді тыңдай отырып, сөздерді дұрыс айтуға, дұрыс сөйлемдер құрауға, сөйлеу мәдениетін меңгеруге үйренеді. Әрбір ертегінің мазмұны баланың сөйлеу стилін өзгертеді, оларды нақты, түсінікті және әсерлі сөйлеуге үйретеді. Сонымен қатар, ертегілер баланың тыңдау дағдысын дамытуға мүмкіндік береді. Балалар ертегіні тыңдай отырып, мәтіннің құрылымын, баяндау тәсілін, оқиғаның дамуын жақсы түсінеді.

Бұл дағдылар кейінірек оқу және жазу қабілеттерін дамытуда маңызды рөл атқарады. Ерекше оқиғалар мен ғажайып кейіпкерлер арқылы бала әлемді әртүрлі көзқараспен көріп, жаңа дүниелерді өз қиялында құра алады.

Ертегілерді тыңдау бала тілінің дамуына оң әсер етеді. Ертегі тыңдау барысында балалар оқиғаның мазмұнына назар аударып, тыңдаушының ролін атқарады. Бұл балалардың тыңдау дағдысын жетілдіріп, оларды зейін қоюға, ақпаратты дұрыс қабылдауға үйретеді. Сонымен қатар, ертегілердің мазмұнын талқылау арқылы балалар

өз пікірлерін ашық және дәл айтуға дағдыланады.

Ертегілерді тыңдап, кейін оларды өз сөздерімен айту, мазмұнын қайталап баяндау – бұл балалардың сөйлеу дағдыларын жетілдіреді. Балалар ертегіні тыңдағаннан кейін өздерін ертегі кейіпкерлерінің орнына қойып, рөлдерге бөлініп, оны сахналаған кезде тілдік дағдыларын дамыту үшін жақсы мүмкіндік туады.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, ертегілер бала тілін дамытудағы маңызды құрал болып табылады. Олар баланың сөздік қорын байытып, грамматикалық құрылымдарды үйретеді, шығармашылық ойлауын дамытады, эмоциялық және психологиялық дамуына оң әсер етеді. Балабақша жасындағы балалар үшін ертегілердегі кейіпкерлердің сезімдері мен іс-әрекеттерін түсіну, олармен байланысты эмоциялар мен жағдайларды сезіну өте маңызды. Сонымен қатар, ертегілердің тыңдалуы мен айтылуы баланың сөйлеу және тыңдау дағдыларын жетілдіреді. Осылайша, ертегілер тек балаларды қызықтырып қоймай, олардың ақыл-ойын дамытып, тілдік қабілеттерін жетілдіруде ерекше рөл атқарады. Сонымен қатар, ертегілер баланың тыңдау және сөйлеу дағдыларын қалыптастырып, әлеуметтік және психологиялық дағдыларын дамытуға үлкен үлес қосады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Айгөлек 2014 ж №5,4 2015ж №7,8
2. «Кел, ойнайық» К. Толыбаев. 2001ж
3. Интернет желісі.

КМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.